

BRUILSCHEPAD 11 KM

gemeente Ruurlo en heeft het enige jaren dienst gedaan als gemeentehuis. Sinds juni 2017 is het de tweede locatie van museum More met als hoofdcollectie de werken van Carel Willink. Als het museum geopend is, kan het park vrij bezocht worden.

7 Station Ruurlo

Eind 19e eeuw kwam de textielindustrie op in Twente en de Achterhoek. Mede daarvoor is de spoorlijn Winterswijk – Zutphen tussen 1877 en 1878 aangelegd. Het baanvak werd ook aangesloten op het Duitse spoornet en werd daardoor ook veelvuldig gebruikt voor het transport van kolen uit het Ruhrgebied. Tussen 1884 en 1885 werd ook de lokaalspoorlijn Doetinchem – Hengelo (Ov) aangelegd die bij station Ruurlo de lijn Zutphen – Winterswijk kruiste. Aan het eind van de 19e eeuw was Ruurlo dus een waar knooppunt van spoorwegen. In 1885 telde het station Ruurlo maar liefst 7 sporen.

8 De Vorsterkamp

Uit een archiefstuk uit de 17e eeuw blijkt dat de rand van De Vorsterkamp waarschijnlijk gediend heeft als landweer. Deze landweren werden hoofdzakelijk aangelegd in de 14e eeuw en bestonden uit een aarden wal beplant met doorndragende struiken met meestal aan beide zijden een diepe greppel afhankelijk van de omstandigheden ter plaatse. Landweren dienden destijds als bescherming in roerige tijden, maar ook als veekering of als tollinie. Deze landweer was ook de overgang van de hogergelegen gronden en de heide en woeste lageregelegen gronden die destijds begonnen direct ten zuiden van de Vorsterkampweg. Dit is ook goed te herkennen aan het wegepatroon dat ten zuiden van dit punt recht en strak is en waarbij de wegen vaak ruim boven het maaiveld uitsteken. De landweer van de Vorsterkamp maakte deel uit van een langere verdedigingslinie, de Sneppendijk.

hier
vrouwen

Dit Klompenpad is tot stand gekomen onder coördinatie van Stichting Landschapsbeheer Gelderland in samenwerking met diverse particuliere eigenaren, vele vrijwilligers, de gemeente Berkelland, Staatsbosbeheer, Waterschap Rijn en IJssel en andere partijen uit de streek. Klompenpaden zijn cultuurhistorische wandelroutes die particuliere terreinen, zoals landgoederen en boerenland, toegankelijk maken voor de wandelaar. Ze gaan zoveel mogelijk over historisch tracé en onverharde paden. Rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur bepalen de sfeer en vertellen bewoners en wandelaars over de geschiedenis van hun omgeving. Ook het landschap heeft voordeel van de ontwikkeling van Klompenpaden: vaak worden landschapselementen hersteld en aangelegd. Door aan te sluiten bij lokale initiatieven als landwinkels, horeca en kamperen bij de boer wordt de economie van de streek versterkt.

Meer informatie over Klompenpaden: www.klompenpaden.nl.
Hier vindt u ook actuele wijzigingen of aandachtspunten.

Meer informatie over Stichting Landschapsbeheer Gelderland: slgelderland.nl

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Rondwandeling gemarkeerd in twee richtingen met rode klompjes.
- U kunt de route verkorten tot 8 km. Dit staat op de kaart aangegeven en is onderweg gemarkeerd.
- Het is mogelijk om sommige Klompenpaden te combineren. Eventuele overstap-punten zijn aangegeven op de kaart en ter plekke in het veld.
- De nummers op de kaart verwijzen naar bezienswaardigheden langs de route die beschreven worden in deze brochure.
- Routenavigatie en informatie over landschap en cultuurhistorie is ook beschikbaar via de Klompenpaden-app.
- Het Klompenpad is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen vanwege de smalle en onverharde paden. Stevig en waterdicht schoeisel wordt aanbevolen.
- Honden zijn verboden op particuliere delen van het Klompenpad om verstoring van vee en wild te voorkomen. Dit is aangegeven op de openstellingsborden die u aan het begin van het particuliere terrein vindt.

productie & eindredactie tekst	Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) Henk Klein Bluemink, Linda Marcelina,
beeldmateriaal	Jeannette Bouwmeester, Reini Oortgiesen en SLG Henk Klein Bluemink, Linda Marcelina, Shutterstock, Jos Schroer, Historische Vereniging Old Reurle, Beeldbank Gelderland in Beeld
opmaak met speciale dank aan	Designimals, Laura Hondshorst de klompenpadenwerkgroep Bruilschepad, Staatsbosbeheer, Waterschap Rijn en IJssel en de particuliere grondeigenaren

© Stichting Landschapsbeheer Gelderland
2023, 1e druk. Alle rechten voorbehouden
Bij vragen of opmerkingen over dit pad kunt u contact opnemen met SLG via www.klompenpaden.nl.

NIET BESTEMD
VOOR VERKOOP

Dit Klompenpad is mede gefinancierd door de Provincie Gelderland, de gemeente Berkelland en de Nationale Postcode Loterij.

hier
vrouwen

Wandelen tussen
bos en broek in het
prachtige buitengebied
van De Bruil

BRUILSCHEPAD 11 KM

KLOMPENPADEN

BRUILSCHEPAD 11 KM

1 Gevlekte orchis

De gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata*) kun je in deze omgeving regelmatig aantreffen in het voorjaar. Het is een orchidee van het geslacht handekenkruid. Dit soort komt van nature voor in Europa en Azië, en is een zeldzame en beschermde soort in Nederland. De stofvormige kleine zaden kunnen alleen tot kieming komen als de juiste mycorrhiza (bepaalde schimmels) in de bodem aanwezig zijn. Hierdoor is het aantal mogelijke standplaatsen van deze orchideeënsoort zeer beperkt. Maar als je ze tegenkomt staan er vaak veel naast elkaar. In Nederland zijn dat in vochtige tot moerassige standplaatsen, in blauwgraslanden en in lichte bossen met een goed ontwikkelde kruidenlaag.

2 Ruurlose Broek en de Marke Ruurlo

Vroeger was het Ruurlose Broek of Ruurlose Veen een uitgestrekt moerasachtig heidegebied en daardoor onbewoond. 's Winters stond het grotendeels blank door de komvormige structuur en de ondoorringbare oerbanken in de ondergrond. Echter in de zomer was het een bron van turf, hout en heideplaggen. Tot 1825 waren deze gronden in eigendom van de hertogen van Gelre en later van de Oranjes. Het werd beheerd door de Marke Ruurlo die werd vertegenwoordigd door de heer van Ruurlo. In 1825 deed Koning Willem I formeel afstand van de gronden en werd het verdeelt onder de rechthebbenden. In de tweede helft van de 19de eeuw werd de ontwatering aangepakt, waardoor andere vormen van landgebruik mogelijk waren. Rond 1870 verschenen ook langzaam de eerste boerderijtjes.

Gevlekte orchis

hier vrouwen

Ingang doolhof

3 Hazelworm

De hazelworm is een op De Bruil algemeen voorkomende soort. Het is een pootloze hagedis van maximaal 40 cm lang. Vaak wordt hij ten onrechte voor een slang aangezien. Ze zijn vaak lastig te vinden omdat ze weinig op open plekken zonnen. Ook houden ze een winterslaap tot maart/april. Ze verschuilen zich vaak onder planten, strooisel of ondergronds. De paarperiode is in mei. Daarna zijn het de drachtige vrouwtjes die, om de ontwikkeling van de embryo's te stimuleren, meer tijd spenderen aan het zonnen dan de mannetjes. Vooral in juli zijn opvallend veel vrouwtjes te zien. De hazelworm is eierlevendbarend. De jongen worden doorgaans in augustus of september geboren in een dun eivlies dat binnen enkele seconden tot minuten na de geboorte scheurt.

4 Windmolenveld en Möllenbult

De veldnamen Windmolenveld en Möllenbult herinneren nog aan de oude windkorenmolens die hier hebben gestaan. Op een kaart van Van Geelkercken uit 1641 wordt de molen al aangegeven. Eerst een zogenaamde standerdmolen welke, volgens een aantekening in het archief van Huize Ruurlo, in 1793 tijdens een zware storm zou zijn omgewaaid. Daarna hiervoor in de plaats een stenen lage stellingmolen. Oorspronkelijk was het gebied rond de molen heideveld maar vanaf 1830 werden grootschalig bossen aangeplant waardoor de molen na verloop van jaren vrijwel geheel uit de wind stond. Daarom werd in 1883 besloten de molen geheel te slopen. Intussen

had de familie Van Heeckeren met vooruitziende blik al in 1851 ten noordoosten van de oude kern van Ruurlo een hoge stellingmolen laten bouwen genaamd De Agneta.

5 Doolhof

Freule Sophie van Heeckeren liet deze heggendoelhof in 1891 aanleggen naar een ontwerp van Daniël Marot. Deze Franse ornamentgraveur, bouwmeester en tuinarchitect ontwierp onder meer Paleis Het Loo plus een gedeelte van de tuin aldaar. De doolhof was eind vorige eeuw geheel verwaarloosd, maar in 1984 gerenoveerd en heropend. De doolhof van Haagbeuk is met zijn oppervlakte van 8.740 m² de grootste van Nederland. De lengte van de paden bedraagt 1.188 meter en de ruimte tussen de hagen wel vijf meter. Deze paden waren zo breed, zodat de freules er met hun brede rokken tussendoor konden. Gemiddeld verwelkomt het doolhof zo'n 15.000 bezoekers per jaar.

6 Huize Ruurlo en museum More

De naam Ruurlo wordt als de Heerlijkheid Roderlo voor het eerst genoemd in het jaar 1326. Vanaf 1420 tot 1977 is het vrijwel onafgebroken in het bezit van het geslacht Van Heeckeren. De romp van het huis dateert waarschijnlijk al uit de late middeleeuwen terwijl andere delen stammen uit de 16e en 17e eeuw. Aan de voorzijde staat een fraai koetshuis en daarachter iets verscholen een watermolen met een gebouw aan weerszijden van de beek. In 1977 is het huis en het park in eigendom gekomen van de

Historische Ansichtkaart station Ruurlo (datering onbekend)

BRUILSCHEPAD 11 KM

Startpunt → Boter,- Kaas- en Kampeerboerderij 'n Ibink, Arfmanssteeg 1 in Ruurlo.

Opstappunt → Station Ruurlo, Stationsstraat in Ruurlo.

Openbaar vervoer → Station Ruurlo.

Horeca → Boter,- Kaas- en Kampeerboerderij 'n Ibink, Arfmanssteeg 1 in Ruurlo.

Restaurant Oranjerie Ruurlo, Stapeldijk 1 in Ruurlo.

Restaurant De Heikamp, Hengeloseweg 2 in Ruurlo.

Diverse horeca in de kern Ruurlo.

Kijk op klompenpaden.nl voor dit pad voor actuele informatie en routewijzigingen. Website en Klompenpaden app hebben altijd de meest actuele informatie.

Te gast op het erf en boerenland

Klompenpaden lopen regelmatig over het erf van een boer, langs een beekje of over een sloot. Vaak is dit privéterrein.

Er wordt nauw samengewerkt met boeren en grondeigenaren die recreatief medegebruik toestaan.

Zonder hun toestemming waren er niet zoveel Klompenpaden.

Honden verboden

Als wandelaar ben je te gast. Het betreden van privéterrein wordt aangegeven met een speciaal openstellingsbord. Er geldt een hondenverbod. Honden kunnen onrust veroorzaken bij vee, wild of

weidevogels. Daarnaast kunnen ze ziekten verspreiden.

Daarom zijn honden verboden op Klompenpaden.

Wij danken u voor uw begrip.

HOE WERKT DEZE DOWNLOADBARE BROCHURE

Download deze brochure en druk het af in kleur (dubbelzijdig, gespiegeld langs korte zijde) voordat u gaat wandelen. U krijgt dan de brochure + de wandelkaart geprint. De brochure kunt u als een echte folder vouwen over de aangegeven grijze lijnen. Deze brochure bevat altijd de meest actuele informatie.

hier vouwen

Maaien van rogge door een groep noabers

Naoberschap toen en nu

In het oosten van Nederland is het begrip naoberschap een algemeen bekende term. Het is feitelijk een kleine sociale groep van rond maximaal 10 naobers (buren) die elkaar in raad en daad bijstonden in welke vorm dan ook. Voorbeelden hiervan waren hulp bij de geboorte van een kalf, maar een buurvrouw nam ook zo de rol van vroedvrouw op zich bij een geboorte van een kind. Ook het aanzeggen (bekend maken) van een geboorte, trouwerij of een overlijden aan de naaste familie en het verzorgen van het vee of het huishouden bij ziekte en helpen bij de oogst (gezamenlijk maaien en dorsen) behoorden tot de taken. Van deze naoberschap zijn nog altijd onderdelen overgebleven. De vroeger zo onontbeerlijke hulp op het boerenbedrijf wordt echter nu meestal ingevuld door professionele huishoudelijke hulp of bedrijfsverzorging.

hier vouwen

Ontdek De Bruil een buurtschap met een voornaam

kasteel en boerderijen op de overgang van hogere

zandgronden en het voorheen moerassige broekgebied.

Klompen aan, rugzak op en gaan!

De Brem, de Kieft of de Ribbert

Huisnamen zijn in het buitengebied van veel dorpen in de Achterhoek en Twente een algemeen voorkomend fenomeen. Lang voordat straten een straatnaambord en huizen een huisnummer kregen werden woningen aangeduid met een huisnaam. Voorbeelden van bekende huisnamen op De Bruil zijn De Brem, De Kieft of De Ribbert. Het was bovendien gebruikelijk dat ook bewoners met boerderijnaam als hun achternaam werden aangeduid. Dit stopte op het moment dat in 1811 de burgerlijke stand werd ingevoerd en men geacht werd een vaste achternaam te gaan gebruiken. Het is op De Bruil echter nog steeds gebruikelijk om buurtbewoners aan te duiden met voor- en achternaam.

Gewelsteen van boerderij 'De Brem'

